

Standard č. 11: Předávání informací

Kritérium 11a

Pravidla stanovující způsob a rozsah informování dítěte, jeho rodiny, osob odpovědných za výchovu dítěte nebo osob blízkých dítěti, obecního úřadu obce s rozšířenou působností a případně dalších oprávněných orgánů veřejné moci, o průběhu SPO a naplňování plánu SPO

Pracovník zařízení předává dítěti a jeho zákonným zástupcům vizitku Rodinného centra Kroměříž, z.s., Zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc, Kollárova 658/13, 767 01 Kroměříž a informační leták o poskytované sociálně-právní ochraně¹. Zajišťuje dostupnost informací o druhu, místě, cílech, okruhu osob, o kapacitě, o způsobu poskytování sociálně-právní ochrany, a to způsobem srozumitelným pro všechny.

Informovanost

Pracovník zařízení srozumitelně informuje dítě, a je-li to možné, pak také jeho zákonné zástupce o nabídce návazných služeb, které jsou pro ně využitelné a veřejně dostupné.

Zařízení disponuje přehledem aktuálních kontaktů na poskytovatele běžně dostupných služeb (osobní, sociální, zdravotnické, školské², právnické atd.), dále přehledem kontaktů a informací o institucích státní a veřejné správy v regionu³ i o pomáhajících institucích na místní úrovni. V případě jiných přímo nenavazujících institucí (státních i nestátních) na službu pracovník využívá informační a propagační materiály nebo vyhledávače na internetu.

Princip subsidiarity

Ve spolupráci s dítětem při dosahování jeho osobních cílů pracovníci zařízení využívají nejdříve potenciál samotného dítěte⁴ a zdroje pomoci a podpory hledají v přirozeném prostředí dítěte, tedy v řadách rodinných příslušníků, přátel, vrstevníků či sousedů, až následně využívají pomoci institucionální.

Při dosahování osobních cílů dítěte spolupracuje zařízení s institucemi, odborníky a dalšími lidmi, které dítě (příp. jeho zákonný zástupce) stanoví ze svého okolí⁵ se souhlasem zákonného zástupce.

Rodina jako zdroj řešení situace dítěte

V souladu s přáním dítěte vytváří zařízení příležitosti pro smysluplné vztahy mezi dítětem a jeho rodinou a dalšími blízkými osobami. V případě narušených vztahů mezi dítětem a rodiči může rodina využít terapeutických či poradenských služeb, které nabízí přímo Rodinném centru Kroměříž, z.s.⁶. Není-li z jakýchkoliv důvodů (nekompetentnost pracovníků Rodinného centra Kroměříž, z.s., antipatie mezi rodinou a pracovníkem, střet zájmů atp.) možné zajistit psychoterapeutické či poradenské služby přímo v Rodinném centru Kroměříž, z.s., pak je rodina informována o nabídce veřejně dostupných služeb. V případě zájmu rodiny pomáhá pracovník zařízení danou službu zprostředkovat.

¹ Příloha č. 25 – Leták o poskytování sociálně-právní ochrany

² Příloha č. 34 - Školství

³ Příloha č. 72 – Státní správa a samospráva

⁴ Příloha č. 73 – Záznam s poskytované pomoci tety ZDVOP dítěti/rodičům

⁵ viz Standard č. 5

⁶ Příloha č. 98 – Přehled služeb pro zájemce

Jak z poslání a cílů služby vyplývá⁷, zařízení se snaží vytvořit vlídné a bezpečné prostředí, které v maximální možné míře dětem nahrazuje přirozené prostředí rodiny a každodenní rodinné vazby. Zařízení a jeho pracovníci podporují běžné dětské aktivity, při tom respektují individuální potřeby a přání dětí.

Po celou dobu pobytu dítěte v zařízení je dítě podporováno v udržování a rozvíjení vztahů s vlastní rodinou, zároveň je podporováno v udržování a rozvíjení již dříve navázaných vztahů s přáteli, vrstevníky, školním kolektivem či sousedy v jejich původním bydlišti.

Zařízení stejně jako rodina využívá nejrůznější veřejně dostupné služby, ať už v oblasti školství, kultury a volného času, tak v oblasti sociálních služeb a zdravotnictví a dalších typů služeb, které jsou běžně dostupné. Pracovník s nimi spolupracuje se souhlasem zákonného zástupce dítěte.

Sociální pracovník zařízení průběžně informuje dítě, jeho rodinu, osoby odpovědné za výchovu dítěte nebo osoby blízké, OSPOD a případně další oprávněné subjekty o průběhu a naplňování plánu sociálně-právní ochrany. Součinnost všech zúčastněných je zajištěna v maximální možné míře, a to i dle situace a potřeb dítěte a jeho rodiny.

Sociální pracovník zpravidla 1x za 2 měsíce podává zprávy o vývoji, chování a projevech dětí a o kontaktech s rodinnými příslušníky orgánu OSPOD. Komunikuje s OSPOD především o dalším postupu zajišťujícím brzký návrat do biologické rodiny nebo do náhradní rodinné péče, pokud v biologické rodině nejsou podmínky pro převzetí dítěte zpět do její péče.

Sociální pracovník poskytuje dítěti umístěnému v zařízení odbornou péči sociálního pracovníka⁸. Zpravidla 1x za 14 dní a dle potřeby kdykoliv ke každému dítěti založí do spisu o této odborné péči sociálního pracovníka vyplněný záznam na příslušném formuláři. Odbornou pomoc sociální pracovník poskytuje také rodičům umístěného dítěte, zpravidla 1x za 14 dní a dle potřeby kdykoliv ke každému dítěti založí do spisu o této odborné pomoci sociálního pracovníka vyplněný záznam na příslušném formuláři. Sociální pracovník informuje rodiče o všech skutečnostech ohledně dítěte. Sociální pracovník spolupracuje s rodinou a poskytuje této rodině pomoc při vyřizování a zajišťování záležitostí týkajících se dítěte, nácvik rodičovských a dalších dovedností, které rodič nebo jiná osoba odpovědná za výchovu dítěte nezbytně potřebuje pro péči a výchovu dítěte, a to v souladu s individuálním plánem ochrany dítěte zpracovaným orgánem sociálně-právní ochrany. Informace o dítěti může být pracovníkem zařízení poskytnuta rodinným příslušníkům v případě telefonického kontaktu pouze po ověření totožnosti volajícího, nebo pokud osobu pracovník zařízení zná. V případě osobního kontaktu s rodinným příslušníkem je jeho totožnost také ověřena, pokud mu již osoba není známa, a to např. průkazem totožnosti. Rodinným příslušníkům, kteří se nemohou osobně dostavit do zařízení např. kvůli výkonu trestu, podává pracovník zařízení informace o dítěti na základě písemné žádosti.

Zařízení vede z jednotlivých osobních setkání a telefonických rozhovorů pracovníků zařízení s ostatními zúčastněnými osobami a subjekty ohledně zajišťování pravidelné informovanosti a o naplňování plánu poskytování sociálně-právní ochrany dítěte písemné záznamy, které jsou součástí spisové dokumentace dítěte. Pracovník řeší situaci dítěte vždy ve spolupráci se zákonným zástupcem dítěte.

⁷ viz Standard č. 1

⁸ Příloha č. 33 – Záznam z poskytované odborné pomoci sociálního pracovníka/psychologa dítěti/dětem

Ředitel zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc je povinen podávat informace o dítěti zákonným zástupcům, jiným osobám odpovědným za výchovu dítěte nebo orgánům sociálně-právní ochrany na jejich žádost.

K tématu předávání informací o dítěti a jeho rodině orgánu sociálně-právní ochrany je třeba přistupovat s citlivostí a respektem a předem klienta seznámit s povinností informace předávat. Tato povinnost může narušovat vztah mezi klientem a zařízením.

Obecní úřad obce s rozšířenou působností dle zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí sleduje dodržování práv dítěte, sleduje zejména rozvoj duševních a tělesných schopností dětí, zda trvají důvody pro pobyt dítěte v zařízení, zjišťuje, jak se vyvíjejí vztahy mezi dětmi a jejich rodiči. Zaměstnanec obce s rozšířenou působností zařazený do obecního úřadu je také povinen dítě v zařízení pravidelně navštěvovat, je oprávněn hovořit s dítětem bez přítomnosti dalších osob a má právo nahlížet do dokumentace, kterou zařízení o dítěti vede.

Zařízení je povinno dle zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí zajistit zaměstnanci obce s rozšířenou působností zařazenému do obecního úřadu obce s rozšířenou působností přístup do zařízení a poskytnout mu potřebné listiny, doklady nebo zprávy vztahující se k dítěti a jeho rodičům, pokud je zařízení má k dispozici. Dále je povinno umožnit styk zaměstnance obce s rozšířenou působností zařazeného do obecního úřadu obce s rozšířenou působností s dítětem, oznamovat neprodleně obecnímu úřadu obce s rozšířenou působností děti, které přicházejí v úvahu jako vhodné k osvojení nebo ke svěření do pěstounské péče, odeslat neprodleně písemné podání dítěte adresované soudu, obecnímu úřadu obce s rozšířenou působností, jinému státnímu orgánu nebo pověřené osobě bez kontroly jeho obsahu, vyžádat si písemný souhlas obecního úřadu obce s rozšířenou působností k pobytu dítěte v zařízení, informovat obecní úřad obce s rozšířenou působností o nadcházejícím propuštění dítěte ze zařízení a informovat obecní úřad obce s rozšířenou působností a soud o útěku dítěte ze zařízení a o přemístění dítěte do jiného zařízení.

Zařízení také klienta upozorňuje, že si zařízení může od orgánu sociálně-právní ochrany vyžádat informace o něm, a to dle zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí. S informacemi bude nakládáno s ohledem na povinnou mlčenlivost zaměstnanců zařízení dle ustanovení § 57 odst. 1, resp. 2 zákona o SPOD.

Kritérium 11b

Postup pro získávání a předávání informací o průběhu výkonu SPO u jednotlivých dětí a rodin, také za účelem ochrany práv a oprávněných zájmů dětí a členů jejich rodin, zejména na ochranu soukromí a osobních údajů

Teta zařízení vede deníček každého dítěte, kde zaznamenává jeho chování, projevy a zdravotní stav, dále vedou záznamy o všech specifických činnostech konaných s dítětem (logopedická, grafomotorická cvičení, apod.), o vzdělávání, potřebách, zájmech, volnočasových aktivitách, kontaktech dítěte s rodiči a dalšími blízkými osobami apod. Tento sešit se po odchodu dítěte ze zařízení stává součástí spisové dokumentace.

Sociální pracovníci vedou spisovou dokumentaci dítěte, která je dostupná pracovníkům zařízení, kteří se podílejí na řešení situace dítěte a rodiny⁹.

Všichni pracovníci zařízení jsou povinni si pravidelně vyměňovat veškeré informace o dítěti. O závažných událostech a významných změnách v životě dítěte pracovník informuje ostatní pracovníky zařízení a další zúčastněné osoby neprodleně.

Všichni zaměstnanci dbají na ochranu práv a oprávněných zájmů dětí a členů jejich rodin, zejména na ochranu soukromí a osobních údajů¹⁰.

V souvislosti s výkonem sociálně-právní ochrany je třeba zdůraznit Ústavu ČR, podle které jsou základní práva a svobody pod ochranou soudní moci. Práva a svobody upravuje Listina základních práv a svobod, Úmluva o právech dítěte. Klíčové jsou dále zákon č.359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, zákon 89/2012 Sb., občanský zákoník a další zákony.

Oblasti, v nichž může dojít k porušení práv klientů

Oblast práv	Situace
Lidská důstojnost čest a pověst	Nevhodná komunikace (ponižování), nerespektování názoru, prosazování zájmů pracovníka/organizace. Šíření informací o klientovi, zjišťování informací z dalších zdrojů (např. od sousedů), hledání klienta (např. v práci, ve škole aj.).
Zasahování do soukromého života	Kontrola klienta (pokud s ním není dojednána). Doptávání se na soukromé informace, které nejsou pro řešení.
Údaje o klientovi	Shromažďování nadbytečných údajů, zveřejňování a jiné zneužívání údajů o klientovi.
Svoboda vyznání	Jiná víra – vyznání uživatele, která se jeví pracovníkům jako „nenormální“ a zprostředkování tohoto pohledu klientovi (i když vyznání přímo neohrožuje dítě).
Příslušnost k národnostní menšině	Diskriminace a předsudky (neposkytnutí určité služby nebo naopak zvýšená pozornost).
Práva dítěte	Právo dítěte odděleného od jednoho nebo obou rodičů udržovat pravidelné osobní kontakty s oběma rodiči, ledaže by to bylo v rozporu se zájmy dítěte (nesprávné zhodnocení situace dítěte v rozvodových sporech).
Rodičovství a rodičovská práva	Péče o děti jako právo rodičů (např. při rozvodech). Rodičovská zodpovědnost – podnět k jejímu omezení, pozastavení, zbavení (př. týrání, nezáměr rodiče – nesprávné posouzení situace ohrožení). Práva na informace o jejich dítěti a kontakt s dítětem (např. dítě v ZDVOP – nesprávné posouzení ohrožení dítěte).

Všechna tato práva jsou limitována některými ustanoveními Zákona č. 359/1999 Sb. o sociálně-právní ochraně dětí a trestního zákona, zejména jedná-li se o ohrožení života dítěte a pracovník je tedy povinen oznámit takovou skutečnost, která nasvědčuje poškozování dítěte, příslušnému orgánu SPOD a poskytnout mu součinnost, v případě, že jde o podezření na

⁹ viz Standard č. 1

¹⁰ viz Standard č. 2

trestný čin, pak je pracovník vázán povinností tuto skutečnost orgánu činnému v trestním řízení oznámit a taktéž mu poskytnout nezbytnou součinnost.

V Kroměříži dne 1. 7. 2017.

Zpracovala: Bc. Lenka Fraňková

Schválila: Bc. Eliška Petruchová, ředitelka ZDVOP